

протоєрей Сергій Дмитрів

Роль Церков та релігійних організацій у наданні паліативної допомоги. Доступ до знеболення як необхідний компонент опіки

*Синодальний відділ соціального служіння та благодійності Української Православної Церкви
Київського Патріархату «ЕЛЕОС-УКРАЇНА», Комісія з питань соціального служіння
Всеукраїнської Ради Церков і релігійних організацій,
м. Київ, Україна*

Релігійні організації та Церкви мають глибокі історичні традиції допомоги тим, хто її потребує, а також невиліковно хворим людям. Зі своїми проблемами люди часто звертаються до представників релігійних громад, шукаючи відповіді на свої запитання у Бога, шукаючи у святих місцях підтримки. Саме тому Церкви, як ніхто, обізнані у проблемах, з якими зіштовхуються люди. Маючи у суспільстві певну довіру та авторитет (за даними дослідження, проведеного Центром Разумкова в березні 2015 р., лише Церква – організація, яка домоглась позитивної тенденції в балансі довіри і недовіри серед населення¹), вони, відповідно, мають вплив і значення у вирішенні багатьох питань, одним з яких є паліативна допомога.

Українська Православна Церква Київського Патріархату займається паліативною допомогою з початку свого існування, а досвід у християнських традиціях супроводу важко хворих людей нараховує не одне століття. Наразі головною задачею нашої Церкви (УПЦ КП) та інших є сучасний погляд на проблеми та активна участь у громадському житті. Сьогодні Церкви мають стати голосом пацієнтів, постійно долучатись до роботи неурядових організацій та державних структур, що працюють у сфері паліативної допомоги. У такому випадку ми зможемо суттєво підвищити значення та якість допомоги хворій людині.

Можна розглянути досвід Синодального відділу соціального служіння та благодійності УПЦ КП «ЕЛЕОС-УКРАЇНА», який є також громадською організацією та майданчиком співпраці релігійних, громадських організацій та державних структур. Наразі – це всеукраїнська мережа надавачів соціальних послуг. «ЕЛЕОС-УКРАЇНА» співпрацює з різними за своїм світоглядом та статусом організаціями, проте всіх нас об'єднує одна мета: допомога людям, розвиток соціального слу-

жіння в Україні. Ми входимо до Всеукраїнської Ради Церков і релігійних організацій (далі – ВРЦіРО), тим самим усі Церкви і релігійні організації є нашими вже постійними або потенційними партнерами. Ми активно співпрацюємо з Міністерством охорони здоров'я України, Міністерством оборони України, беремо активну участь у розробці законодавства з медичного, військового капеланства, а також пенітенціарної служби. Ми тісно співпрацюємо з ВБО «Всеукраїнська мережа ЛЖВ», ЮНЕЙДС, МБФ «Відродження» та іншими громадськими організаціями і міжнародними фондами. Консультації з фаховими спеціалістами при розв'язанні тих чи інших питань для нас є одним з принципів роботи. «ЕЛЕОС-УКРАЇНА» активно займається навчанням своїх спеціалістів та усіх бажаючих, хто працює у соціальній сфері. З останніх, наприклад, є тренінг з надання соціальних послуг людям, які хворіють на ВІЛ-інфекцію/СНІД та інші хронічні захворювання, за підтримки ЮНЕЙДС та за участю провідних фахівців України ВБО «Мережа ЛЖВ, БО «Соціальна служба Віфанія», БО «Клуб майбутнє»².

Щороку в Україні кількість людей, яким потрібна паліативна допомога, сягає 600 тис. осіб, серед них близько 18 тис. – діти. Саме тому розбудова системи паліативної допомоги в Україні на сьогодні є одним з головних завдань служіння Церков та релігійних організацій. Такої думки дотримується ВРЦіРО, до якої увійшли 18 церков і релігійних організацій (та 1 міжцерковна релігійна організація), що разом представляють понад 95% релігійної мережі та всі основні конфесії України: православного, греко-католицького, римсько-католицького та протестантського (євангельського) віросповід-

¹ <http://apostrophe.com.ua/news/politics/government/2015-04-09/vlasti-ne-verim-komu-bolshe-vsogo-doverayut-ukraintsi-rezultaty-oprosa/20970>.

² <http://www.eleos.com.ua/index.php/gallery1/gallery/429-trening-sotsialni-poslugi-dlya-lyudej-shcho-zhivut-z-vil-ta-borotba-zi-stigmoyu-i-diskriminatsieyu-a-takozh-pidvishchennya-kilkosti-ta-yakosti-poslug-lyudyam-khvorim-na-vil-tuberkuloz-onkologiyu-ta-inshimi-khronichnimi-zakhvoryvanniyami>.

них напрямків християнства, а також основних віросповідань іудаїзму та ісламу. Нещодавно у м. Ірпін відбулася Всеукраїнська міжрелігійна конференція Комісії соціального служіння ВРЦіРО з паліативної допомоги та знеболення³ за ініціативи «ЕЛЕОС-УКРАЇНА», підтримки МБФ «Відродження, ВБФ «Соборність», результатом якої стало прийняття резолюції до Уряду України, громадських організацій та усіх активістів, які мають безпосереднє відношення до паліативної допомоги⁴.

Бог, Який є вседосконала Любов, не може бажати людині зла, тому кожна людина має право на те, аби прожити щасливе життя. І ми знаємо, що щасливим воно є лише з Богом, який щодня бажає достукатися до людського серця і принести любов, радість, щастя та мир. Для нас, віруючих людей, знеболення тісно пов'язане з місією, з якою прийшов і до якої закликає нас Господь: «Прийдіть до Мене всі стомлені і обтяжені і я облегшу вас» (Мф. 11: 28).

Надмірна контрольованість медичного обігу знеболюючих препаратів в Україні призводить до суттєвого обмеження доступу до знеболення і є фактично порушенням прав людини. Обмежуючи призначення знеболюючих ліків, які містять наркотичні речовини, ми обмежуємо можливість полегшити страждання важкохворим. Для кожної віруючої в Бога людини на першому місці стоїть хвора людина, бо і сам Христос зціляв людей і був з хворими, Він полегшував їхні страждання. Моє кредо – бачити Бога у кожній людині. А тому треба найперше не засуджувати хвору людину, мовляв, що все це вона терпить за свої гріхи, а усіма можливими способами допомагати їй. Ніхто не може уникнути страждань. Навіть Христос терпів страждання, але не за Свої власні гріхи. Згідно зі Священним Писанням «хворі потребують лікаря» і Господь прийшов «не для того, щоб судити світ, а спасти!» Тому голос Церков є важливим у цій справі. Це наш обов'язок стати на захист страждених.

Об'єднання та консолідація різносторонніх сил у вирішенні проблем відкриває нові перспективи та можливості перед Церквами та релігійними організаціями, перед суспільством. Так, з останніх наших досягнень можна назвати представництво України у Нью-Йорку на Спеціальному засіданні

Генеральної асамблеї ООН з наркополітики⁵. У релігійній секції я мав можливість зачитати три доповіді про ситуацію в Україні, нас було почуто на міжнародному рівні.

Також за ініціативи та зусиль «ЕЛЕОС-УКРАЇНИ» 24 травня 2016 року на території Інституту епідеміології та інфекційних хвороб імені Л.В. Громашевського було відкрито перший в Україні міжконфесійний Центр духовно-психологічного супроводу людей, які мають важкі хронічні інфекційні захворювання (ВІЛ-інфекцію/СНІД, хронічні гепатити та інші), їхніх близьких і спеціалістів, які працюють у цій сфері, «Будинок Марфи і Марії»⁶. Священнослужителі проходять там спеціальне навчання із соціальної роботи та психології. Центр працює для усіх людей, незалежно від віросповідання, хвороби та будь-яких інших ознак. Там працює і реабілітаційна група для uzалежених. Там можна і просто побути – «сховатися від людей, побути у тиші, наодинці». Наразі у Будинку несуть служіння УПЦ КП, НЄЛЦУ, РКЦ, УКГЦ та представники протестантських Церков.

Це перший заклад такого роду в Україні, створений за європейськими стандартами. Запропонована нами форма паліативного супроводу та навчання і стажування була високо оцінена представниками Європейського Союзу в Україні⁷.

Усі люди, які працюють у сфері паліативної допомоги, в охороні здоров'я, дуже різні, проте мають багато спільного. Усіх об'єднує історія людей, які страждають від різних важких захворювань і потребують допомоги та знеболення. Спільним для усіх є бажання допомогти хворим та тим, хто потребує підтримки. Ми маємо бути голосом не політиків, не міжнародних фондів, а голосом пацієнтів, людей, які потребують допомоги, і на цьому будувати нашу співпрацю та партнерство, бо в центрі нашої уваги є гідність людини.

Як виконуючий секретар ВРЦіРО я бажаю, щоб кожна людина, яка працює у паліативній допомозі, отримала свою нагороду від Бога. Ми молимося за лікарів, громадських діячів, волонтерів, усіх, хто несе своє служіння паліативним хворим, і закликаємо Божого благословення.

⁵ <http://www.eleos.com.ua/index.php/2016-03-09-13-52-08/news/item/1499-konferentsiavniyuorku>;
<http://www.eleos.com.ua/index.php/2016-03-09-13-52-08/news/item/1515-problemne-pytannia-ukrainy-v-oon>

⁶ <http://www.eleos.com.ua/index.php/2016-03-09-13-52-08/news/item/1522-khrystyianskitserkvyukrainymoliatsiazaliudeiiaikizhyvutzvii>;
<https://www.youtube.com/watch?v=hQgC0XJZIAk>;
<https://www.youtube.com/watch?v=OpkWO8YJOWs>;
https://www.youtube.com/watch?v=JNX9fjmxI_E;
<https://www.youtube.com/watch?v=ok8wHX2Ijxs>;
<https://www.youtube.com/watch?v=jpQRepU3xPc>.

⁷ https://www.youtube.com/watch?v=JNX9fjmxI_E.

³ <http://www.eleos.com.ua/index.php/2016-03-09-13-52-08/news/item/1527-pravonazneboleennia>.

⁴ <http://www.eleos.com.ua/index.php/2016-03-09-13-52-08/news/item/1536-vrtsiropyriinalarezoliutsiushchodopaliativnoiodopomohyukraini>.